

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Presidentul Bucovinei.

Sibiu, 10 April n.

Foia oficială de la Viena a publicat Sâmbăta actul, prin care baronul *Bourguignon*, fost president al Bucovinei, e trecut la pensie, — decorat fiind din acest incident cu marea cruce a ordinului Francisc-Iosif, — ear' urmaș al seu în cărmuirea mândrei țeri a fagilor a fost numit principele *Hohenlohe-Schillingsfürst*, consilier aulic la locotenența din Stiria, împărțit de serviciu în ministerul de interne de la Viena.

După aproape cinci ani de guvernare, baronul *Bourguignon* predă deci cărmuirea politică a Bucovinei unei puteri nouă și tinere, abia de 40 ani.

Românii bucovineni n'au motiv să regrete schimbarea făcută în presidenția țerei lor, ci mai de grabă au motiv să se bucure de acest eveniment, care pentru ei nu pôte să însemneze de cât o îndreptare spre bine. Pentru-că sub baronul *Bourguignon* n'au mers bine lucrurile.

Venit din țără străină, din Austria-de-jos, acum 5 ani, baronul *Bourguignon* a adus cu sine multe și frumoșe speranțe în Bucovina, ales pentru Români de acolo, dar' toate au rămas ne-realizate.

În loc să se apropie de Români, ca cu ei împreună și cu concursul lor să introducă schimbări salutare și necesare în țără, baronul li-a întors spațele din capul locului, și a pășit pe urmele antecesorului seu, care a lăsat țera în cea mai mare incurcătură. A dat mâna cu Rutenii, în contra Românilor, cărora a căutat să le împlinescă toate dorințele și toate pretensiunile, esagerate și neîntemeiate, numai pentru-ca să slăbescă pe Români.

A conces baronul *Bourguignon*, ca în comunele în cari se află și numai câte o mână de Ruteni, pe lângă suțele de suflete românești, preotul să vestescă cuvântul lui Dumnezeu și în limba rutună, ear' învățătorul să propună în școlă și rutenește. La facultatea teologică din Cernăuți a numit și profesori ruteni, cu catedre paralele, ear' în consistoriul arhidiecezan, până aci curat românesc, asemenea a băgat și Ruteni, pe cari bătrânul și neputinciosul Metropolit *Ciupercovici* i-a primit cu brațele deschise, în loc să protesteze în contra acestei ingerințe nemotivate în afacerile interne ale bisericeii puse sub a sa conducere.

Elementele mai tinere, firește, că n'au putut să rămână nepăsătoare în fața acestei purtări dușmănoase a presidentului *Bourguignon* față de poporul autohton al Bucovinei, ci s'a început reacția, deșteptarea sentimentului național la poporul român din Bucovina, prin apostoli devotați, ca: Dr. George *Popovici*, Ioan cav. de *Flondor*, Dr. Valer *Branișce*, și alții; dar' urmarea a fost, că persecuțiunile au luat caracter și mai pronunțat, și au trecut în acte de curată violenție. Presa română a fost persecutată în mod revoltător, tricolorul român a fost aruncat în tină și călcat în picioare, ziaristii români au fost espulsați din țără, ear' Dr. George *Popovici*, amărît și dispușat, s'a espatriat de bunăvoie, lăsând terenul întreg

pe sâma domnului *Bourguignon*, care putea acum să se bucure în tihnă de rōdele politice sale antiromânești.

Dar' a urmat decepția. Baronul a vădut și s'a convins singur, că n'a apucat pe cale bună, și înainte cu un an a întins Românilor bucovineni mâna de înfrățire, cari apoi, în bună înțelegere cu Germanii și cu Polonii, au schimbat mersul lucrurilor spre bine.

După patru ani de orbicare prin întunec, — făcând însă în acești patru ani o bună școlă politică, — baronul *Bourguignon* a venit deci singur la calea cea bună, — dar' a venit pe semne prea târziu, pentru-că nu s'a mai putut susține la suprafață, ci a trebuit să fie trecut la — pensie.

Că urmașul seu, care, după cum suntem informați, la 20 Iulie n. c. va lua în primire conducerea țerii, cum va fi? e greu a spune înainte. De dorit ar fi însă, să nu calce și el în urmele antecesorului seu, pentru a nu se începe de nou șirul greșelilor politice față de cel mai numeros, mai credincios și mai pacinic popor al Bucovinei, față de autohtonul popor român, — care merită o tratare mai corectă de cum a fost aceea de care a fost împărțit sub guvernarea baronului *Bourguignon*.

Inchiderea camerelor române.

Sâmbătă, 22 Martie v., s'a făcut la București închiderea sesiunii ordinare a corpurilor legiuitoare române. Mesajul de tron, cetit cu acesta ocaziune, atât la Camera cât și la Senat, e plin de laudă și recunoștință la adresa parlamentului român, pentru zelul cu care a muncit și a făcut, ca acesta sesiune a corpurilor legiuitoare române „să fie una din cele mai rodnice și folositoare pentru țară”.

Se accentuează în mesajul de tron în-sânătoșarea finanțelor statului român, — la tot cazul cea mai frumoșă prestațiune a actualului guvern român, care „reducând cheltuielile statului într-o măsură drăpă, a stins deficitul bugetar, a așezat bugetul statului pe baza escedentelor, a restabilit creditul țerii pe temeliile statornice și a consolidat imprumul provisoriu de 175 milioane”, sprijinit, firește, de parlamentul țerii, care, pentru asigurarea viitoriului, a votat deja al treilea buget redus, — și se înșiră pe rând toate legile votate, între cari e și *reformarea procedurii electorale*, menită de a îndulci viața publică din România, prin „depărtarea de la alegeri a apucăturilor nelegale și violente, nepotrivite cu cerințele dezvoltării pacifice a statului român”, — ear' în urmă, Maiestatea Sa Regele *Carol* adresază senatorilor și deputaților următoarele frumoșe cuvinte:

„Domnilor senatori, domnilor deputați! Enumerarea scurtă a principalelor domniilor vōstre lucrări din cursul acestei sesiuni dovedește importanța ei. Vē întorceți acum la căminele domniilor vōstre cu conștiința că v'ați îndeplinit cu sfințenie datoriile către țără. Concetățenii din județe vē vor face o primire însufletă de recunoștință pentru rezultatele dobândite; ear' Eu vē mulțămesc pentru ajutorul și sprijinul dat guvernului Meu în timpuri grele și în situațiuni pline de anevoințe. Rugând pe Atotputernicul Dumnezeu să reverse binecuvântările Sale asupra preaiubitului Meu Regat, declar închisă sesiunea actuală a Corpurilor legiuitoare. *Carol*.”

Din Turda.

Sinodul protopresbiterial al tractului Turda.
Școlă din Turda.

— Raport special. —

Turda, 6 April n.

Sâmbătă în 4 April st. n. s'a ținut sinodul tractului Turda în biserica noastră gr. or. din Turda. Au fost de față un număr considerabil de membri din cler și mireni. Dar' au fost — ca în totdeauna și în tot locul — și de aceia cari au absentat fără nici un motiv. Să sperăm însă că numărul acestora din urmă se va împușina tot mai tare.

După celebrarea serviciului dumnezeesc din partea dlui protopresb. *Iovian Murșan*, asistat de preoții *Vincentiu Orăsan* și *I. Purșia*, dl protopresbiter prin o vorbire potrivită deschide sinodul îndemnând la bună-înțelegere și muncă spre binele bisericeii.

Se constituie biroul, alegându-se notariu *Vincentiu Orăsan*, preot în Agârbiciu, și membri de încredere *Dr. Valer Moldovan* și *Vasile Orăsan* preot în S.-Iacob. Se aleg apoi 3 comisii pentru verificarea deputaților, cari cercetând protocoalele de alegere au propus și sinodul a primit verificarea tuturor membrilor, atât din cler cât și mireni.

După aceste dl protopresbiter dă cetire unui amănunțit raport asupra stării actuale a tractului.

Pe baza unor date amănunțite și esacte n'a prezentat un tablou viu și adevărat atât despre progresele ce le-am făcut cât și despre lipsele de cari suferim încă asupra rețelor ce ne bântue.

Cred a face un bun serviciu celor ce s'ar interesa de tractul nostru, dând un mic extras din bogatul material de date și din potrivitele concluziuni ce rezultă din ele:

Raportul constă din 4 părți.

În partea primă despre afacerile oficiului protopopesc se cuprind date interesante în privința numărului crescând al esibitelor cari au ajuns cifra de 1200, cu 329 mai mult de cât în anul trecut.

Se constată cu bucurie zelul preoților, cari au fost mai prompti și esacti în pregătirea agendelor lor administrative și întru păstoria sufletescă a credincioșilor lor.

La punctul afacerilor bisericești ne bate la ochi faptul, că dintră 30 parochii matre și 4 filii numai 7 au biserici de piatră, celelalte toate sunt de lemn și încă unele din ele în stare desolată.

Se impune necesitatea, ca preoții să-și deie silință a crea și augmenta fonduri, ca și celelalte parochii să se înalte lăcașuri de piatră.

Dintră cele 31 parochii numai una mai e vacantă și aceea pe cale de a fi întregită. Un rezultat îmbucurătoriu față de anii de mai înainte.

Să observă încă lipsa mare de cantori cualificați, ceea-ce e mare necaz, și e hotărît în detrimentul serviciului dzeesc, a frumșei lui și a pietății credincioșilor.

Starea poporului arată un sporiu de 100 suflete față de anul trecut, numărând tractul în total 14,408 suflete.

Se constată cu bucurie împușinarea conveștirilor neligitime și în consecuență și a copiilor ilegiti. Treccerile religioare încă arată un sporiu de 17 în favorul nostru.

Afacerile școlare, am puté zice, sunt partea cea mai slabă a noastră și prin urmare ar trebui să fie obiectul principal al îngrijirilor noastre. În privința acésta raportul dlui protopresbiter încă nu ne rămâne datoriu cu date minuțioșe. În tot tractul nu sunt de cât 13 școle și și în aceste numai 3 au învățători definitivi, ear' 8 sunt numai provisorii.

Acestui fapt e a se aserie că numărul celor-ce știu serie și ceti nu e mai mare de 3605 așa dară abia 22% a totalității credincioșilor. Față de anul trecut e însă un sporiu de 472. Ceea-ce ne îndreptățește a spera, că pe viitoriu vom realiza progrese tot mai frumoșe, mai ales după ce se vor inaugura și școlele nouă în comunele Sopor, Cristiș, Găbud și în Turda. În orașul Turda în urma munificenței Veneratului Consistoriu, care a votat un ajutoriu de 2400 cor. s'a și cumpărat un edificiu potrivit, așa că pe tōmnă se va puté inactiva noua școlă, spre bucuria credincioșilor din Turda. De altcum dintră 1191 copii obligați de școlă au ceretat școlele 1136, un număr satisfăcător.

E trist însă, că și puținele școle ce le avem sunt slab ajustate cu bănci și alte recuisite. Edificiile sunt în mare parte necorespunzătoare. Ast'el că numai cu greu le vom puté susține. În privința acésta e încă mult de făcut.

Nu tocmai mângăetore sunt datele referitoare la afacerile epitropești. Fondul protopresbiterial cu toate taxele restante împreună nu represintă de cât vre-o 300 corone.

Averea efectivă a tractului (înțelegem valoarea bisericilor, caselor parochiale și a pământurilor bisericești) arată un sporiu de 14000 cor., ear' capitalele resp. prețul imobilelor arată un sporiu de aproape 20.000 cor., ceea ce e foarte îmbucurătoriu.

Cam acestea ar fi în estras datele mai interesante ale raportului protopresbiterialului.

La desbaterea în general asupra lui membrul sinodal *Dr. Valer Moldovan*, propune să se ia la cunoștință și să se voteze mulțămită preaon. domn protopresbiter pentru zelul dovedit întru buna conducere a tractului.

Părintele G. Cimoca din Hidiș dă cetire raportului comitetului, care se ia la cunoștință. O comisie aleasă pentru a censura socotelile și proiectul de buget propune, ear' sinodul primește a le lua la cunoștință și a da absolutoriu comitetului.

Se deschide apoi o mică discuție asupra cererii comunei Petrilaca de a se alătura la tractul Cetății-de-baltă. Sinodul primește propunerea, ca rugarea acésta presențată fără nici un motiv serios să nu se ia în considerare.

Se dă cetire unei adrese de felicitare a sinodului protop. al tractului Butenilor din incidentul reactivării parochiei din Murș-Uioara. Se ia cu plăcere la cunoștință.

E importantă hotărîrea luată în urma propunerii în scris a membrului *I. Badiu*, preot în Ludoș, pentru înființarea unei biblioteci tractuale. Se decide, ca comitetul să elaboreze un proiect de regulament, dar' și până atunci toți preoții și învățătorii sunt obligați a solvi o taxă de înscriere de 5 resp. 3 corone și o taxă anuală de 2 resp. 1 coronă, ca asfel ideia trup să se facă fără amânare.

Eshaurindu-se ordinea de zi presidentul printr'o potrivită vorbire încheiă sinodul, mulțămind celor preșenți pentru participare, și serioșitatea cu care au asistat la desbaterele sinodului. Ii răspunde părintele Cimoca, urându-i mulți ani, ca și pe viitor să ne păstorescă tractul cu zel și abnegațiunea-i bine apreciată.

*

Precum am amintit mai sus, în urma generosului ajutor al Preaven. Consistoriu, de 2400 corone, ni-am cumpărat în Turda un edificiu potrivit de școlă și astfel avem nădejde tare că în anul viitoriu școlar vom puté adăposti în școlă noastră pe filii și ficele credincioșilor noștri din Turda. Astfel, nu vom mai fi siliți să vedem cum ne tracteză de mașter cei de altă lege, ci vom fi

la noi acasă. Resteză să ne căpătăm un în-vățătoriu harnic, care să instrueze copiii mai ales în frumoasele cântări bisericești.

v. m.

Lovitură de stat în Sârbia.

Prin o proclamație d-ta 6 April a. c. regele Alexandru a suspendat constituția dată țerii în 6 April 1901, anulând toate legile votate în era acestei constituțiuni, retractând ucazul despre numirea membrilor senatului, cele despre numirea membrilor în consiliul de stat, și disolvând dieta. După câteva ore de la publicarea proclamațiunii și subscrierea decretelor privitoare la executarea dispozițiunilor cuprinse în ea, regele a dat o a doua proclamațiune, prin care reactivăză constituția de la 1896 (în spirit conservativ) cu adăusul că menține instituția senatului și consiliului de stat, dar numai cu membri numiți din partea Coronei, reactivăză legea de presă din 1882 cu modificările din 1884 și 1892 (cauțiune pentru ziarele politice), și legea comunală din 1866 cu modificările din 1875 și 1878.

În proclamațiunea primă regele zice că legislativa țerei (dietă și senat) în timpul de la inactivarea constituțiunii din 1901 „a înaintat în direcție ce nu a corăspuns așteptărilor nutrite spre binele patriei”, reprezentanții națiunii (dieta) au nutrit tendințe de a știrbi drepturile Coronei, atacurile pătimașe ale presei au fost în detrimentul vazei armatei și bisericești, etc. După aceste constatări zice că „în peninsula balcanică situația fiind gravă, ear' Sârbia având să fie exemplu strălucit al iubirii de pace și gata de a-și apăra interesele adevărate” — ceea-ce întră împrejurările create sub egida constituției de la 1901 țera neputând face, regele suspendă această constituție și „ia în mână sa întrăgă puterea de stat și de guvernament”.

Ca la ori-ce schimbări de soial acesta, în Belgrad s'au întâmpat demonstrațiuni grave, puse la cale de partidele numulțamite cu schimbarea făcută, dar poliția și miliția le-a suprimat, deocamdată cu prețul numai a câtorva uciși și răniți.

Adevăratul scop al suspendării constituției se pare înse a fi fost, ca regele să delature din scupoină, senat și consiliul de stat pe membrii radicali, întrați cu ocaziunea ultimelor alegeri. Părerea această se confirmă și prin modul reconstruirii cabinetului, și al numirii membrilor noi în senat. A nume: Guvernul e compus tot din ministrii de mai nainte, cu excepțiunea fostului ministru de externe *Lozanici* (radical), în locul căruia e numit *Paul Denici*, fost consul la Salonic și bun cunosător al referințelor din Macedonia. Întră membrii nou-numiți ai senatului sunt 12 vechi-liberali, toți aderenți personali ai fostului regent *Jovan Ristic*, 7 progresisti și 5 neutrali; radicali însă nici unul. Preșident al senatului e numit generalul *Belimarcovici*, ear' preșident al consiliului de stat generalul *Anton Bogicevici*. Alegerile dietale se vor face pe baza unei noue legi electorale, pe care o va elabora noul senat.

Din protopresbiterate.

— Sinod protopresbiteral în Hunedóra. —

— 20 Martie st. v. —

În 17 Martie a. c. st. v. s'a ținut în Hunedóra sinod protopresbiteral, al doilea, presidat de binemeritul protopresbiter actual *Avram P. Păcurariu*, ca primul șef al reînființatului tract al Hunedórei.

După îndeplinirea prescrișelor din Statutul organic, apoi după celebrarea serviciului divin, membri sinodului s'au adunat în biserică, unde președintele a deschis sinodul prin o cuvântare avântată și cu cuvinte bine alese, cum dsa știe cuvânta, ear' sinodul i-a întâmpinat frumós-a-i cuvântare cu lungi urale de „să trăiască”.

După deschiderea sinodului numai de cât s'a ales o comisiune de trei membri pentru cenzurarea actelor referitoare la alegerea membrilor. Sinodul a declarat verificați pe toți cei aleși, cu excepțiunea unui singur membru, pentru care nu s'a așternut protocolul sinodului parochial în regula prescrișă, apoi s'a constituit biroul.

Sinodul a fost bine cercetat.

După-ce au premers și alegerile celorlalte corporațiuni, precum: comitetul și epitropia protopresbiterală, cum și îndeplinirea unui loc vacant în scaunul protopopesc, dl *Avram P. Păcurariu*, în calitate de șef și preșident al sinodului a dat cetire „raportului general” despre datele statistice bisericești, școlare și epitropești din acest tract pe anul 1902.

Acest raport a fost ascultat cu mare atențiune din partea sinodului, pe lângă toate că a fost lung, căci printră date erau întretesute frumoase cuvinte pastorale și instructive, cari caracterisăză aptitudinea, prudența, bunul tact și blândețea evanghelică a dlui protopresbiter al tractului nostru. Sinodul a luat raportul la plăcută cunoștință aprobătoare.

Una nu o pot trece cu vederea, anume: că la punctul acela din raport, unde se tractăză despre căsătoriile ilegitime, cu regret s'a constatat, că numărul acestor căsătorii, deși neînsemnat față de anii precedenți, are totuși un crescământ, și se dau povețe preoțimești să se întrepună cu mijloce morale întru redacerea acestora, ba în cât se pôte, la totala lor stirpire.

Parochul din Nădăștia-inferiără, *George Răin*, membru al sinodului, profitând și de această ocaziune, din nou și-a spus istoricul, cum dînsului i-a succés a stîrpi aprôpe toate căsătoriile nelegiuite din parochia sa, ear' sinodul îl întrerupea în vorbirea sa cu laude, pentru zelul și activitatea sa manifestată, și era bine dacă se opria aci. Dar' dînsul spre încheiere, mai adăuge, că mai are căsătorii nelegiuite, una într-o familie cu stare, legată cu directa concesiune a sa și a comitetului, căci aci s'a constatat *necesitatea*, și feciorul avea numai 20 de ani. Auđi minune! Corporațiunea moralisătoare dă concesiuni directe la căsătorii nelegiuite, pe motiv de necesitate! Ôre cu ce e motivată o astfel de necesitate, când ministrul la o simplă rugare

concede căsătoria ori-cui, care a împlinit etatea de 18 ani și și-a documentat lipsa?

Ei bine, dacă vom zidi cu o mână și vom dărîma cu cealaltă, unde am ajuns? Sigur, că din rău la mai rău. Iată urmarea prejudițiilor și încrederea în propriile puteri debile. Iată un memento, să nu mergem în nimica de capul nostru, căci ne vom lovi. Să consultăm pe șefii nostri, cari sunt ochi curați ai arhidiececei noastre.

Constat cu satisfacțiune, că sinodul a decurs în cea mai bună ordine și înțelegere frățească, și fiind toate eshauriate ear' timpul foarte înaintat, cătră trei ore p. m. s'a încheiat, ear' noi ne-am despărțit cu stringeri de mână și dorințe de a ne învrednici ceriul să ne întrunim mai de multe-ori sub preșidiul prea iubitului nostru șef tractual.

Un membru al sinodului.

Procesul „Cărții de aur”.

— Recursul de nulitate. —

Procesul intentat dlui *I. V. Păcățian* pentru volumul prim al „Cărții de aur” încă nu e finalizat. Actele se află la înalta Curie, (curtea de casație), care încă n'a ajuns să și spună ultimul cuvânt. Se va pronunța însă în curând, — după cum suntem informați, — și credem, că se va pronunța amărât dreptului și dreptății. La tot cazul, înalta Curie nu va pute trece prea ușor peste *recursul de nulitate*, înaintat din partea domnului *Păcățian* în contra sentinței de condamnare adusă din partea judecătorei din Cluj, care sentință, în motivarea ei, nu e altceva de cât un *act de achitare* pentru acusat.

În sentința sa, tribunalul regesc din Cluj zice anume, că a trebuit să eroiască pedepsă ușoră pe sêma acusatului, din motivul, că nu i-a putut fi resturnată scusa cu care s'a apărât, că: „atunci când a publicat proclamația și vorbirea lui Bărnăuțiu, — s'risă și rostită înainte de a fi fost sancționată legea despre *uniune*, — și le-a comentat pe amândouă, a fost de aceea credință greșită, că acestea se refer la legi încă nêintrate în vîgore”; și din motivul, că „conform apărării neresturnate, preste tot datele cuprinse în pasagele incriminate au fost publicate mai nainte, în *asemeniile textuale*, în alte opuri istorice, nepe-depsite”.

Ei bine, o astfel de motivare nu e alta de cât constatarea din partea judecătorei, că autorul „Cărții de aur” nu a avut *intențiunea* să agiteze, a lucrat în *bund credință*, n'a putut prin urmare se comită faptă punibilă, fiind că conform § lui 75 din codul penal ungar, punibilă e numai fapta care *intenționat* se face.

Pe împrejurarea această și pe faptul, că s'au comis esențiale greșeli de formă, e clădit întregul recurs de nulitate al dlui *Păcățian*, asupra căruia se va pronunța în curând înalta Curie din Budapesta, și care, eșit din condeiul distinsului avocat din Lugoj, *Coriolan Brediceanu*, apărătorul dlui *Păcățian*, e de cuprinsul următoriu:

Onorat tribunal regesc, ca judecătore de presă! Recursul meu de nulitate anunțat contra sentinței judecătorești de presă adusă contra mea sub nr. 12,422/1902 E. f., cum și contra procedurii și verdictului curții cu jurați, care a servit ca basă a sentinței, mi-l motivez cu următoarele:

I. Judecătoria de presă a comis iregularitatea circumscrisă în pct. 5 al §-ului 384 din procedura penală și conform alineii ultime din § 317 al procedurii penale, *oprită sub greumântul nulității*, atunci, când Magnif. Sa dl preșident la începutul pertractării finale a recercat pe dl procuror să declare: „nu cumva are vr'o propunere cu privire la acusa sa?”

În urma acestei recercări, lipsită de motiv și contrară regulei, dl procuror și a modificat acuză, în cât, pe când conform actului său de acuzare, și conform deciziei senatului pentru punere sub acuzare, ridicase acuză pentru două casuri de agitație normată în pct. 1 și 2 ai §-ului 172 și pentru un cas de așitare la revoltă, circumscrisă în §. 173, adevă în total pentru *trei delict*, deci acuză cumulativă, întemeiată pe toate punctele 1—16 din actul de acuză, — în firul pertractării finale, contrar actului de acuză și deciziei de punere sub acuzare al senatului, și-a împărțit acusa în două părți, ridicând acuză, acum nu numai pentru trei, ci pentru *patru casuri de delict*, și anume, pe baza punctelor de acuză 1—7 și 8—16:

1. Conform pct. 1 din §. 172 al codului penal, pentru delictul provocării directe la nesupunere față cu legea, și

2. conform pct. 2 din § 172 al codului penal, pentru delictul agitării contra ôre-cărei naționalități, — apoi

3. pentru atacarea puterii obligătoare a legilor, delict circumscris în §. 173 al codului penal, și

4. pentru așitare la revoltă contra comuniunii de stat dintră țerile cari constituie statul ungar, — delict circumscris în §. 173 al codului penal.

Acusarea pentru patru soiuri de delict, deosebite una de alta, invôlvă în sine aplicarea §-ului 96 al codului penal, după cum dl procuror a și cerut mai târziu, la eroirea pedepsei, deci s'a întâmpat *modificare de acuză* chiar și conform §-ului 316 al procedurii penale.

Cu toate acestea on. judecătore de presă și Ilustritatea Sa dl preșident au luat la cunoștință această modificare de acuză a dlui procuror și fără ca, în sensul §-ilor 316 și 317 ai procedurii penale, acusatul ori apărătorul lui să fi fost făcuți atenți asupra modificării acuzei, și fără să fi fost făcuți atenți la drepturile lor de a face, față cu modificarea acuzei, propunere pentru întreruperea ori amânarea pertractării, în scopul de a prepara apărarea, simplu a *continuat pertractarea*.

Intrelăsarea acestei advertisări, alinea ultimă a §-ului 317 din procedura penală o *interzice sub greumântul nulității*.

Dar', după-ce contra actului de acuză al procurorului s'au înaintat excepțiuni, ear' on. senat de punere sub acuză a adus deja

FOIȘORĂ

Cum să scriem?...

În chestia unificării limbii noastre literare, asupra căreia și-au dat până acum mulți părerea, — chemați și nechemati, — publică domnul Dr. *Sectil Pușcariu* o scrisoré foarte interesantă în numărul din urmă al revistei „*Lucoafărul*”, din care ne facem plăcerea a reproduce următoarele părți:

... Mă întrebi: cui i-se cuvine competența de a arăta publicului mare cum să scrie?

De bună sêmă că în primul rînd competența e a scriitorilor de sêmă, cari trebuie cetiți, și numai în rîndul al doilea filologilor. Filologii învață limba din scrierile de valoare și din auzirea bunilor povestași. Știința dă filologului numai metoda adevărată, secretul de a pute sistematiza, de a scôte regule din ceea-ce artistii în mod inconștient au scris și au vorbit, și astfel a ușura celor ce nu-s artiști, învătarea unei limbi. Eminecu a avut bunul simț, dictat de firea sa de artist, a în-trebuința anumite cuvinte în anumite împrejurări și de a nu întrebuința altele. Filologul a învăt să descopere pe acel: „de ce”

i-a dictat poetului bunul său simț astfel și nu în alt chip. Deci cel ce vrea să învețe o limbă trebuie să învețe gramatica ei și să cetască pe scriitorii distinși și să asculte pe bunii povestași.

Prin urmare nouă ne trebuie mai cu samă: dascăli de limba română, în gimnasii și licee și o revistă literară, care să nu publice de cât opere de artă ca fond și deservite ca formă și care să fie răspândită în cercuri cât mai largi.

Spre aceste două puncte ar trebui să se îndrepteze atențiunea celor de la „Asociațiune”.

Or, filologie românească nu se pôte înveta nici în Pesta, nici în Cluj. De aceea ideea genialului nostru Iorga, de a trimite pe toți aceia cari vor deveni dascăli de limba română la București, e cea dintâi care ar trebui urmată. La București vor pute asculta la dl Densușian cursuri de filologie românească și romanică, cari stau la înălțimea cursurilor de la ori-ce universitate apusenă, de la dl Maiorescu vor înveta cum să îmbrace idei în haina vorbirii, de la dnii Bogdan, Iorga și Onciul vor înveta istoria Românilor și, prin urmare, vor pîtrunde în tainele trecutului și ale firii acestui popor, pe care

noi abia îl cunoștem, ear' în parlament vor auzi oratori de sêmă, un Take Ionescu, un Delavrancea și alți mulți, de la cari vor înveta să vorbească.

Fundațiunile noastre nu pot și nu vor pute da burse pentru Români, căci în statele lor s'au îngrijit ministerele de mult să adauge clausula: „pentru Ungaria”. O va pute face însă Asociațiunea și cu o mie de florini la an va pute ține la București doi bursieri: un dascăl și un jurnalist. Aici nu-i vorba de politică, ci de știință. Ear' după doi sau trei ani, când bursierul va ajunge profesor la un liceu, el va educa generații întregi de tineri, cari nu vor mai serie și nu vor mai vorbi așa cum din păcate scriem și vorbim noi, neavînd pe cine să ne învețe altcum; — ear' jurnalistul va constrînge prin presă pe marele public să și însușască un stil și o gândire românească. Dacă cetesti jurnale franțuzești pricepi pentru-ce ori-ce negustor sau burghez din Franția știe să vorbească atât de limpede, să întrebuițeze numai termeni proprii și preciși, să rotunzească fraza, să facă un mic juvaer de stil din scrisoarea pe care o trimite fraților sau cunoscuților săi. De ce? Pentru-că în școlă profesorii au știut să le deștepte pentru limbă acel interes,

care face pe fie-care Frances să fie mândru de o frasă bine exprimată, să găsescă o mulțămire în închegarea limpede de vorbe pe care o aude; — ear' după-ce a părăsit băncile școlii, presa, în care se serie numai în stilul lui Renan sau Anatole France, continua această educație, inițiată cu atât succes.

Despre un lucru cred că suntem cu toții de acord: limba literară scrisă în România liberă și graiul clasei culte vorbit dincolo de munți trebuie să ne servescă de model și să căutăm să ni-l însușim și noi. Norvegienii scriu și astăzi în limba daneză, precum au scris de vécuri, de-și danesa și norvegiana se deosebesc cu mult mai mult de cât dialectul ardelean de cel muntean, în Bruzela și în Geneva se vorbește ca la Paris, pentru-că Francesii belgieni și elvețieni au recunoscut totdeuna că dialectul de Ile-de-France e cel mai potrivit pentru a fi întrebuințat ca limbă literară. Tot astfel și noi trebuie să recunoștem că limba noastră literară, în care n'a scris nici un artist mare și nici un gânditor profund, e plină de formațiuni ibride și de termeni improprii, pe când limba literară din România, netezită și amplificată de generații întregi de artiști și savanți, a ajuns o limbă poleită, în care se

decis valid, — dl procuror nici n'a fost îndreptăţit, ca cu abatere de la hotărîrea senatului de punere sub acuză să vină, la începutul pertractării, cu acuză nouă, adică să devalveze simplu hotărîrea senatului de punere sub acuză.

Pe baza acestora, întemeiat pe §. 316 şi 317 şi pe punct 5 al §-ului 384 din procedura penală, cer anularea sentinţei condamnătoare.

II. Pe baza punctului 9 din § 384 al procedurii penale sentinţa trebuie anulată din cauză că propunerea mea, ca să se ordoneze ascultarea de esperţi în martori în scopul de a dovedi, că datele istorice şi opiniunile înscrise au fost publicate de alţi istoriografi înainte de apariţia opului „Cartea de aur”, şi că în contra lor nu s'a ridicat nici o acuză, — nu a fost acceptată. În acest fapt, care putea fi dovedit, apărarea vedea un principiu aşa de esenţial, din care trebuia înominis să rezultă iresponsabilitatea faptelor mele. Când jud. de presă a respins deci propunerea acasta, — a comis act de nulitate.

(Va urma.)

Un adaus la lupta contra tuberculozei

de Dr. Hermann Süßmann, fistic comitatens. (Urmare).

Nici cu alegerea locului nu ne putem declara mulţumiţi.

Institutele de sub întrebare sunt situate la 500 metri de-asupra mării. Nu prea înţeleg pentru care motiv iniţiatorii au preferat munţii de mijloc.

Ce e drept, Meissen-Hohenhonnet a declarat, că nu e locul pentru sanatorii populare în clima regiunilor înalte, ce e drept, Blumenfeld a apărut părerea lui Dettweiler, că ofica se poate vindeca întră împrejurări favorabile şi altundeva, nu numai în clima regiunilor înalte.

Mai hotărît s'a declarat Ziemszen la al 12-lea congres medical internaţional, ce s'a ţinut în Moscova la 1897.

El zice: „pentru tratarea climatică a tuberculozei sunt a se lua în consideraţie regiunea înaltă şi şesul. Comună este amândouă inspirarea de aer curat. Calităţile celei dintâi sunt: lipsa de agenţi morbişi şi prav, mult ozon, presiune atmosferică scădută, curent puţin în aer, puţin vânt, o mai mare forţă a razelor solare. De altfel nu se ştie, dacă aceste calităţi sunt şi favoruri ori nu, dacă privesc ele ori nu atâta cât defavorurile climei regiunilor înalte.

Bolnavii febrili s. e. suportă greu clima acasta, călătoria e pentru bolnavi totdeauna obositoare, şi în depărtare ei se simt părăsiţi. Favorurile nu sunt atât de evidente, ca să întrăcă defavorurile. Majoritatea calităţilor şi influenţelor climei montane se poate avea şi în pădurile de pe şes, dacă se întemeiază sanatorii în înţelesul lui Brehmer*.

Şi dacă abstragem cu totul de la vederile contrare ale lui Liebermeister şi Oertel, abia putem aproba părerea lui Ziemszen pentru singurul motiv, că în regiunea montană înaltă globulii roşii ai sângelui, atât la

poate scrie cele mai subtile nuanţări ale gândirii. Acest lucru îl vedem cu toţii, — afară de câţiva încăpăţinaţi cari cred că, adoptând limba cultă din Tară, nu ne facem nouă un serviciu, ci lor o concesie, — şi au vădută înainte de toate artiştii ardeleni ca Coşbuc, Slavici, Iosif etc. Dacă totuşi ţin să insist asupra acestui punct, o fac, căci ved că până şi secretariul Asociaţiunii nu-şi dă seamă care e adevărata deosebire întră limba cultă de dincolo şi dincă de Carpaţi. În numărul din Decembrie al „Transilvaniei”, în articolul despre unificarea ortografiei şi limbii literare ni se spune că „după cum de mult a zis unul dintră cei mai mari literaţi ai neamului nostru: cu timpul Românii de dincolo şi de dincă de Carpaţi au să se înţeleagă întră sine aşa de puţin cât şi Spaniolii cu Portughezii*.

Dar' nu-i aşa. Spaniola şi Portugheza sunt două limbi deosebite şi nu numai limbile literare se deosebesc, ci şi limbile vorbite de cele două popore. Latina vulgară din peninsula iberică s'a desvoltat în două direcţii diferite, după legi diverse.

(Va urma.)

omenii sănătoşi cât şi la cei nesănătoşi, în decurs de 14-5 zile se urcă în un milimetru cubic de la 5-4 la 6-29 milioane, aşadar în termin mediu globulii roşii se înmulţesc cu 702,000 sau 16%¹⁾, ear' globulii roşii reprezintă suprafaţa, care percipiază oxigenul.

Şi apoi e întrebare, dacă calitatea climei regiunilor înalte, accentuate de Ziemszen, cum sunt: lipsa de agenţi morbişi şi de prav, mai mult ozon, presiune atmosferică scădută, o mai mare forţă a razelor solare, se pot înlocui în şes?

Pentru a putea combate tuberculoza cu succes, trebuie să avem două scopuri înaintea ochilor, mai întâiu scăderea dispoziţiei spre tuberculoză, apoi împedarea posibilă a lăţirii agenţilor morbişi.

Primul scop se ajunge prin îmbunătăţirea în general a condiţiunilor de traiu, prin măsuri igienice, cari — având în vedere pe lucrători şi pe industriaşi — fac posibilă o nutrire mai corăspunzătoare, o adăpostire în locuinţe sănătoase, o îngrijire regulată a pielii, susţinerea de curăţenie mare în odăi şi bucătărie, în curte şi pe strade;

il ajungem prin întocmirea igienice, cari au menirea a reduce la o măsură minimală scăderile ce provin din locuirea la olaltă a mai multor omeni în casarmă²⁾, şcole, internate, orfelinate, asile şi temniţe;

în fine il ajungem prin înfiinţarea de sanatorii pentru copii săraci slăbuţi, limfatice³⁾, prin înfiinţarea de stabilimente populare pentru convalescenţi în vârstă, fără avere, adică prin întărirea singuraticului în un timp când încă nu e atins de tuberculoză pulmonară.

(Va urma.)

NOUTĂŢI

Deputaţi din cler la sinodul arhiepiscopesc pe noul period 1903—1905, au fost aleşi: în cercul VII (Ilia) Iosif Morariu, presb. al tractului Dobra; în cercul VIII (Georgiu) Vasile Domşa, presb. al tractului Orăştie; în cercul X (Câmpeni) Romul Furdul, protopresbiter al tractului Câmpeni; în cercul XIV (Bistriţa) protoiereul Gregoriu Pletos, prof. de rel. la gimnasiul din Năsăud; în cercul XVI (Sighisóra) Nicolae Moldovan, protopresbiter al tractului Agnita; în cercul XVII (Treiscaune) archid. aconul Dr. Miron E. Cristea, asesor consistorial; în cercul XIX (Bran) Iosif Comanescu, paroch în Codlea. Combinată cu lista celorlalţi 13 publicaţi în numărul de Sâmbătă, rezultă că sunt aleşi: din gremiul consistorial 4, de la catedră 2 (1 director seminarial, 1 profesor gimnasial), protopresb. tractuali 12, presbiteri 2. Omeni noi în sinod sunt 6 (4 protopresbiteri şi 2 presbiteri).

În cercul Sebeşului a fost ales deputat la universitatea săsască, în locul decedatului Dr. Stefan Păcurariu, domnul avocat din Sibiu Dr. Liviu Bran de Leményi.

Parastas pentru Dr. D. P. Barcianu. Duminecă în 12 April n. c. se va celebra parastas solemn în biserica cea mare din Reşinari întru odihna sufletului repositului Dr. Barcianu, la care vor participa mai mulţi prietini şi stimatori din Sibiu ai fostului profesor.

† Iosif Suciu. Subscripţi cu inima frântă şi plină de durere aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor, pretinilor şi cunoscuţilor, că preaiubitul nostru tată, socher, banic şi unchiu: Iosif Suciu, parochjemerit al Lipovei şi asesor consistorial, după grele suferinţe, împărtaşit cu s. Taine, a încetat din viaţă în etate de 82 ani, şi 52 ani ai preoţiei sale, în 3 April n. a. c. Rămăşiţele pământeşti ale scumpului nostru defunct au fost aşezate în 5 April n. după amiază în cimitirul din comuna Toraculmare. Fie-i ţărîna uşoră şi memoria binecuvîntată! Paul Tempea, paroch şi vicar protopresc ca ginere. Petru Zurma, ca ginere. Emil Poruţiu, jude regesc, ca nepot. Anastasia Tempea născută Suciu, ca fiică. Silviu Suciu, secretariu ministerial, ca fiu. Aurelia Poruţiu, născută Zurma, ca nepotă. Silviu Suciu, sublocotenent, Aurel Suciu, sublocotenent, Ioan Iosif Suciu, Toma Suciu, ca nepoţi.

¹⁾ F. Egger. Despre schimbările sângelui în regiunile înalte. Desbaterile secţiunii pentru medicina internă în Wiesbaden, XII congres 1893.

²⁾ Grauscher crede, că tuberculoza în armată se poate combate prin mărirea raţiunii (porţiunii de mâncare) şi reducerii lucrului. (Raportul prof. Grauscher asupra chestiunii combaterii tuberculozei în Franca).

³⁾ Indreptarea treptată a copiilor limfatice e posibilă numai aşa, dacă — cu ajutorul preoţilor de la tară şi a reuniunilor de femei — se va face prin medic o conscripţie a tuturor copiilor în asile de vară, grădini froebeliane şi şcole populare.

† Vice colonelul Vincenţiu Visoia. N. s. serie din Orăştie: Vice-colonelul Vincenţiu Visoia din reg. de inf. 64 — bărbat, care s'a bucurat de simpatia tuturor, a răposat în 3 l. c. n. după un morb scurt de aprindere de plămâni, lăsând în urmă o soţie şi o fetiţă în adâncă jale. Inmormântarea s'a făcut în 6 l. c. n. cu mare ceremonie religioasă celebrată de dl protopresbiter V. Domşa, dl preot militar Ioan Broju, carele a fost anume chemat la inmormântare şi dl preot Ioan Moţa. Pentru a-i da onorurile din urmă a sosit de la Murş-Oşorheiu dl colonel al regimentului cu numără deputaţiune şi c. musica militară. Întreg corpul ofiteresc şi toate trupele din garnisónă au asstat şi i-au făcut conductul, apoi diferite deputaţiuni ale diferitelor corporaţiuni din Orăştie, întreaga inteligenţă română, totă Orăştia a fost în picioare, şi chiar şi din depărtare au venit cunoscuţi şi pretini, anume ca să i dea ultima salutare.

Dl preot militar Ioan Broju a ţinut o pîntrundătoare şi avîntată predică, pentru care a fost felicitat din toate părţile, mai cu seamă de comandantul regimentului şi primarul oraşului. Inmormântarea s'a făcut din locuinţa răposatului în cimitirul gr.-orient.

Vice-colonelul Visoia s'a născut în Banat, a fost copil de grăniţer, şi a servit în diferite regimente. Toţi, căi l-au cunoscut regretă mărta lui cea timpurie — în etate de 56 ani, — căci prin talentele şi aplicările sale nobile promitea încă mult! Fie-i ţărîna uşoră!

† Cornelia Tóder născ. Moldovan, soţia preotului rom. gr.-or. Teodor Tóder din Mărişel, după lungi şi grele suferinţe şi-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului Sâmbătă în 22 Martie dimineţa la 3 ore în etate abia de 17 ani şi al doilea an al fericitei căsătorii, lăsând în jale adâncă soţul, micuţul fiu, părinţi, fraţi, sororile şi numeroase rudeni. În veci amintirea ei! Jalnica familie.

Procesul de presă al „Gaz. Transilvaniei”. Luni s'a pertractat în faţa curţii cu juraţi din Murş-Oşorheiu procesul de presă intentat ziarului „Gazeta Transilvaniei” din Braşov, pentru două articole în cari a fost discutată espulsarea redactorului Kramer din Timişóra. Acusat a fost dl Traian H. Pop, redactorul responsabil al „Gazetei”, ear' apărător dl Simion Damian, avocat în Braşov. Acusatul a fost declarat vinovat, şi condamnat la 3 zile închisore de stat şi 20 corone amendă. Atât procurorul cât şi apărătorul au anunţat recurs de nulitate.

Sedinta festivă aranjază societăţile de lectură a studenţilor de la gimnasiul şi şcola comercială superioară gr. or. română din Braşov. Duminecă în 30 Martie (12 April) 1903 în sala festivă a gimnasiului român. Începutul la orele 3 p. m. prevîs.

Reuniunea pentru ajutorarea alienaţilor, filiala ardelenă sub presidenţia comitetului Gustav Thalmann, îşi va ţine adunarea generală în 17 April st. n. în Sibiu în localităţile şcolei de stat, după amiază la 6 ore, cu următorul program: raportul comitetului, raţiociniul anului 1902, bugetul anului 1903, completarea comitetului şi eventuale propuneri.

Trei mii de desertori. Vicecomitele comitatului Szepes în raportul către comisiunea administrativă a comitatului arată, că dintră 5102 tineri ajunşi la etatea asentării în anul trecut, s'au prezentat la asentare numai 2148, ear' ceilalţi sunt emigraţi la America.

Nimic nu rămâne ascuns. În 1901 contele Eugen Hardegg şi-a uitat în birja cu care mersese de la gara din Dobriţin în oraşun giamentan cu bijuterii în preţ de 7000 corone şi cu 3000 corone bani gata de urma căruia n'a mai putut da, în butul tuturor cercetărilor poliţiale. Vineri însă, finanţii căutând după tutun de contrabandă la birjarul Iljés János, au aflat în streşina casei şi în pazele din pat bijuterii în preţ de 3400 corone şi 1800 corone bani gata, cari erau din cele dispărute ale contelui.

Un băiat, în etate până la 12 ani, cu cel puţin 1 clasă gimnasială şi vorbind pe lângă limba română şi cea germană, află aplicare ca elev în o librărie din Galaţi (România). Purtare bună prima condiţie. A se adresa Librăriei archiepiscopale din Sibiu.

Nenorociri mari la un incendiu. În New York s'a aprins Vineri o casă mare, locuită de familie cu mulţi copii, care ardând până în temelii au ars în ea şi mulţi copii şi omeni mari. Multe femei şi copii au sărit de prin etagiuri pe ferăstă, schilăvinduse; alţii ne mai avînd timp să scape nici pe ferestă, au murit asfixiaţi şi arşi; o fată de 14 ani vîind să scotă pe unchiul ei olog şi bătrân de 84 ani, a cădută leşinată. A fost scosă însă la liber de pompieri, dar' bătrânul a cădută victimă focului.

Câmpiile minunate ale Angliei de sigur sunt frumoase, nu întrec însă în frumuseţea locurile cu verdăţă ale promenadelor din Budapesta şi ale însulei Margareta, ale căror covore de verdăţă ofer o privelişte aşa de minunată! Încă un an, apoi se împlinesc 30 ani de când casa de seminţe c. şi r. de curte Edmund Mauthner în Budapesta lîferază seminţe de erbă pentru aceste mîndre câmpii. Cele mai eminente seminţe de erbă de câmpii ale amintitei firme sunt pretutindenea cunoscute, nu numai la noi în ţară, ci şi preste graniţele acesteia; chiar şi Germania, Rusia şi Franca comandază des seminţe de erbă a lui Mauthner. Credem deci, fiind tocmai timpul potrivit pentru sîmînarea de erburi, a da un sfat bun fie-cărui, care doreşte să aibă o câmpie frumoasă şi bogată, când recomandăm spre cumpărare acasta sîmînţă de erbă.

Avis. De la inspectoratul realităţilor archiepiscopale gr.-or. române din Sibiu se pot procura: strane de biserică în stare bună, mai mari şi mai mici; ferăşti vechi de diferită mărime; uşi şi hórne de sobe, bănci şi table de şcolă învechite, cum şi diferite ferăştii vechi. Informaţiuni se pot primi de la subscrisul în orele de oficiu de la 9—12 a. m. şi 3—5 d. m. P. Lucuţa, inspector al realităţilor.

Stiri mărunte. Din Arcadia şi de pe şesul Corinthiei (Grecia) se pregătesc să emigreze la America preste zece mii de locuitori. Causa e recolta slabă din anii trecuţi, în urma căreia populaţia a sîrăcit foarte mult. — Iosif Kniszner, industriaş în Szepeş-Sümeg, s'a culecat pe o cartuşe de dinamit, căreia apoi i-a dat foc. Dinamitul i-a sfîrtecat pînţelele în mii de bucăţi. — În părţile vestice ale Cubei s'au aşezat misionari budhisti, cari au convertit deja mii de omeni la religiunea budhistă. — Două sute lucrători de la fabrica de chibrite din Győr s'au pus în grevă, pretinînd simbrie mai mare. Proprietarii fabricii au declarat, că dacă lucrătorii nu se mulţămesc cu simbria de pînă acum vor sista lucrările, neputînd da simbrie mai mare, din cauză că fabrica lucră cu deficit. — Treizeci mii de finlandezi au cerut de la autorităţile din Iohannesburg concesiune de a emigra în Transvaal; emigrează din cauza rusificării. — Maria Hirschberg, o femeie de 68 ani, din Varşovia, zilele trecute a fost aflată mórta, fiindu-i spart capul, ear' din casă i lipsia casseta de bani, în care bătrâna avea 1000 de ruble în bani gata şi circa zece mii de ruble în hârtii de valoare. Se crede că ucigaşa e servitorea bătrânei, care a dispărut din oraş.

Oficială.

Prin ordinul consistorial de la 12 Octobre 1900 nr. 528/VI s'a dispus, ca oficiile protopresbiterale să raporteze cel mult în termin de 5 zile despre mórtea parochilor din tract, făcînd despre acasta raport cu speciala considerare la regularea întregirii din vistieria ţerii. Raportul acasta are să cuprindă:

1. Datul repausării parochului cu numirea parochiei, în care a funcţionat.
2. Numele văduvei rămase.
3. Numărul şi numele copiilor orfani şi minorenii.
4. Numărul şi numele copiilor majoreni şi ocupaţiunile lor.
5. Starea materială în care a rămas văduva şi orfanii.

Multe oficii protopresbiterale nu observă acest ordin de o necesitate specială, presupun a fi satisfăcut acestui obligămînt, dacă fac raportul impus prin Regulamentul parochial, notificînd pe scurt mórtea şi aşternînd inventariul parochiei, acum vacante. Dar' pe lângă acest raport se cere altul special cu datele de mai sus, şi spre a se evita eventualele greşeli de improtocolare, se se scrie sus în partea dréptă nota: „În cauza dotaţiunii clerului”.

Alte oficii protopopeşti notifică scurt numai mórtea. Asta nu-i de ajuns, ci trebuie detaliate cele cerute în punctele 1—5.

Posta redacţiunei.

Cernăuţi. Mulţămim. Cum vedeţi am tratat chestia la loc de frunte.

Nr. 185/1903

[44] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului al II. de paroch a parohiei a doua vacantă de clasa primă din Deva, prin această se escrie concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în cōla B. pentru întregirea dotațiunei preoțești de la stat.

De la concurenți se cere, ca să aibe pe lângă teologie cel puțin opt clase și maturitatea, deci au ași instrui cererile concursuale conform celor atinse și a normelor în vigoare în termenul defipt subsemnatului oficiu protopresbiterial, având a se presenta înainte de alegere în biserică spre ași arăta desterritatea în cele rituale.

Informațiuni mai în detaliu se pot lua la oficiul protopresbiterial.

Deva, 25 Martie 1903.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiterial al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 391—1903.

[43] 1—3

Concurs

Pentru întregirea vacantei parochii Bachnea cu filia Bernade, în protopresbiteratul Târnăvi, se publică concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții se și adreseze petițiunile instruite conform normelor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterial în Cetatea-de-baltă (u. p. Küküllővár) până la termenul sus indicat, având a se presenta alegătorilor pentru a cânta respective a celebra și cuvânta. Cetatea-de-baltă, 19 Martie 1903.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

[42] 1—1

Publicare de licitațiune.

Comuna bisericăscă gr. or. Pâclișa dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende zidirea unui turn și repararea bisericeii. Prețul strigării e 2300 cor. de la care licitanții au să depună ca vadiu 10%.

Licitarea se va ține Joi după Paști, în 10/23 April a. c.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Pâclișa.

Pâclișa, în 7 April nou 1903.

Comitetul parochial.

Vidi:

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractează despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se pōte procura prin tōte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărei postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 13—38

Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătura, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur	5.60
Copie (cutit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vëndare la

Librăria și Tipografia archidieceasană.

La Librăria archidieceasană se află spre vëndare următoarele icōne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărima 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fōrte fine 39.20 cor.

Mărima 63/79 cm.: simple 27.40 cor., fine 39.20 cor., fōrte fine 48.40 cor.

Mărima 74/100 cm.: simple 39.20 cor., fine 48.40 cor., fōrte fine 70 cor.

Mărima 82/120 cm.: simple 48.40 cor., fine 70 cor., fōrte fine 98 cor.

Mărima 110/140 cm.: simple 67.20 cor., fine 89.60 cor., fōrte fine 117.60 cor.

IOAN ADAM
RATACIRE roman
SYBARIS roman
Prețul fie-cărui roman 3 corōne, plus porto postal 20 fil.
Librăria archidieceasană, Sibiu

Amvonul bisericeii gr. ort. române. — Predici pentru tōte Duminecile, sērbătorile și praznicele de preste an. De Ioan Nicorescu, preot-profesor seminarial în Arad. — În două tomuri. — Cu binecuvēntare arhierescă. — Tomul I. Predici pentru tōte Duminecile de preste an. Prețul: 3 cor. plus 30 fileri porto.

In prējma esamenelor!

In prējma esamenelor!

Scrisori de esamen (propise)

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1.30 cor. și porto postal. Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidieceasane

J. PSEPHOFER

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

De multe decenii sunt lățite aceste pilule preste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari se nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bōlă provenită din mistuire rea și constipație (lipsă de scaun), precum: conturbarea circulațiunii ferei, dureri de ficat, lăncețirea intestinelor, vēnturi, congestiune de sânge la creeri, hemoroide ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un efect admirabil la lipsa de sânge și bōlele ce resultă din aceea, cum: anemie, dureri de cap nervōse ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, în cât nu causēază nici cele mai ușore dureri; prin urmare pot fi luate fără tēmă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mērul imperial de aur” a lui J. Pserhofer, Singerstrasse nr. 15 în Viena și costă o cutie cu 15 pilule 21 cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă 1 fl. 5 cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule 1 fl. 25 cr., 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl. 35 cr., 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri 5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. Mai puțin de un sul nu se pōte espeda.

NB. În urma lățirii lor mari, se imităză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres pilule depurative de J. Pserhofer și numai acele au să se privēscă ca veritabil, a căror instrucțiune de folosire e provēdută cu subscrierea proprie a lui J. Pserhofer, și cari pōrtă pe acoperișul fie-cărei cutii aceeași subscriere cu scrisōre roșie.

Din nenumărate scrisori prin cari mulțamesc consumentii acestor pilule pentru redobândirea sănēității după cele mai diferite și mai grele morhuri, lăsăm să urmeze aici numai câteva, cu observarea că fie-cine care a întrebuițat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neintrecutele Dvōstre pilule depurative cu ramburs. Și cu această ocaziune Vē esprim mulțămia mea profundă pentru puterea miraculōsă a pilulelor Dvōstre. Semnez cu tōtă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche 1. Flōdnik, 12 Septembrie 1887.

Stimate Domnule! Voia lui Dzen a fost, sē-mi cadă în mări pilulele Dvōstre și acum Vē scriu rezultatul: mē rēciseam în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprăvi lucrurile, și de sigur aș fi deia mōrtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale Dvōstre. Dzeu sē Vē binecuvinteze pentru această de mii de ori. Eu am credință, că pilulele Dvōstre mē vor face deplin sănētōsă, cum au ajutat și altora.

Teresia Knific.

Wiener-Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vē esprim în numele mātusei mele de 60 ani cele mai sincere mulțamite. Ea a suferit 5 ani de catarrh cronic de stomac și bōlă de apă. Viața-i era un chin și se credea deia perdută. Din întēmplare capēta o cutie din escelentele dv. pilule depurative și s'a vindecat după o întrebuițare mai îndelungată a acelora.

Cu tōtă stima Iosefa Weinzettel.

Eichengraberamt, lângă Gfōhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul îmi permit a Vē ruga sē-mi trimiteți de nou 4 suluri din într'adevēr folositoarele și escelentele Dvōstre hapuri. Nu pot sē nu Vē esprim cea mai perfectă recunoștință a mea pentru valōrea acestor pilule și le voi recomanda, pe cât numai voi putē, cu tōtă căldura tuturor bolnavilor. De această scrisōre de mulțămia a mea Vē impuneresc a face ori-ce întrebuițare publică. Cu tōtă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia austr. 8 Octobere 1886.

Stimate Domnule! Vē rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale Dvōstre. Numai escelentelor Dvōstre pilule am dă a mulțamii, că m'am mântuit de o bōlă de stomac, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu 'mi vor mai lipsi nici când aceste pilule și Vē esprim prin această mulțămia mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwickl.

Lichior Bernhardin din plante de Alpi de W. O. Bernhard
în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., 1/2 sticlă 1 fl. 40 cr., 1/4 sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism cel mai bun mijloc la tōte suferințele reumatice: dureri de mēduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervōsă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer
1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de J. Pserhofer recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bōlelor cauate de ger, precum și pentru rări fōrte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomacului și a nervilor

Elixir-Kola sau vin, 1 lit. 3 fl., 1/2 lit. 1 fl. 60 cr., 1/4 lit. 85 cr.

Balsam de guși a lui J. Pserhofer, mijloc recomandat
contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tōte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ziarele austro-ungare, și tōte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și eftin.

Trimiterile prin postă se esecută cu cea mai mare grăbire trimițēndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.

Apoteca la „mērul imperial de aur” J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provēdute cu numele J. Pserhofer și cari pōrtă același nume și pe acoperemēntul cutiei cu scrisōre roșie.

Scutite prin marcă și muștră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru

[34] 4—6

Prapori din mătasă damast, camgarn sau din pânză cernită se pot procura de la Librăria archidieceasană, mărima, colōrea, cum și icōnele de pe prapori, după cum se comandă, prețuri solide, moderate, serviciu prompt.

In deposit se află la Librăria archidieceasană în Sibiu următorii 3 prapori: 1 lățimea 86 cm. lungimea 1'55 m. de mătasă damast, grōsă, colōre roșie bordo înflorată cu franze de aur jur împrejur, pe o parte cu botezul Domnului, ear' pe cealaltă cu Invierea — costă cor. 128.—. — 1 prapor de camgarn, colōrea roșie închisă, 160/120 cm. cu înalțarea și luarea de pe cruce, costă cor. 108.—. — 1 prapor de mătasă damast, grōsă, fōrte fină 160/106 cm. provēdūt cu cruce de alamă masivă, cu globurile, prăjină, ciucuri, franze de aur curat, fōrte imosant, pe o parte cu Botezul Domnului, ear' pe cealaltă cu Intrarea în Ierusalim, total cor. 240.—.

Icōnele sunt pictate în uleu cu mână, pictură fōrte fină și durabilă.